

τά παιδιά, πρὸς τοὺς μεγάλους τοὺς αὐριανούς ! » (*)
 Ἄν θήλωμε νάποχτήσουμε στρατιώτες τῆς ἰ-
 δίας μας πού νά μὴν τοὺς συνεπιλόνουμε, σὺν τοὺς
 ἥρωες τοῦ Τάσσου μέσα στὰ περιβόλια τῆς Ἀρμύ-
 δας, οἱ λογιῆς πειρασμοὶ τῆς κοινωνικῆς ἀνάγκης,
 βάλατε σκοπὸ τῆς ζωῆς σας τὸ ζῦγνημα καὶ τὸ φῶ-
 τισμα τοῦ παιδιοῦ Βιβλία γιὰ τὰ παιδιά

6

Γι' αὐτό, καὶ τίποτε σπουδαιότερο ἀπὸ τὸ δια-
 γωνισμὸ πού προκήρυξε γι' ἀναγνωστικὰ βιβλία, τὴν
 περασμένο χρόνο στὸ Νοεμβρ. (28 τοῦ Γενάρη), ὁ
 κ. Φώτης Φωτιάδης ἀπὸ τὴν Πόλη. «Σκοπὸς μας
 εἶναι νά ἐτοιμάσουμε τὰ βιβλία ὅσα χρειάζονται
 γιὰ μὴν ἀκέρεια παιδικὴ ἀγωγή. Τὰ βιβλία γιὰ τὰ
 Ρωμιόπουλα πού δὲν πᾶνε σ' ἑλληνικὰ σχολιὰ εἴτε
 γιὰτὶ στὰ μέρη τους δὲν ἔχει τίτλια, εἴτε γιὰτὶ οἱ
 γονεῖς τοὺς προτιμοῦνε νά τοὺς δώσουνε τὴν πρώτη
 μόρφωση σπῆτι τους, εἴτε γιὰτὶ προτιμοῦνε τὰ ξένα
 σχολιὰ, μὲ τὸ δικίον τους... Τὰ βιβλία γιὰ τὰλλο
 γλωσσα Ἑλληνόπουλα πού σπάνουνε τὸ κεφάλι τους
 χρόνια καὶ χρόνια στὰ σχολιὰ μας καὶ ὅτα βγίνουν
 νὲ δὲν μποροῦνε νά μεταχειριστοῦνε σὲ τίποτε, ἔ-
 κεῖνα πού μάθανε, δὲ μιλῶνε πιά τῇ γλώσσᾳ μας,
 μένουνε ἀδιάφορα στῆς ἐθνικῆς μας ψυχῆς τῇ ζωῇ,
 εἴτε καὶ γίνονται ὀχτροὶ τῆς φυλῆς μας. Τὰ βι-
 βλία, ὡς εἶδος ἀντιφάρμακον γιὰ τὰ Ρωμιόπουλα
 πού τὰ ποτίζει γιὰ χρόνια μὲ τὸ φάρμακον τῆς ἡ
 καθαρέβουσα».

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

*) «Γράμματα» Α. γ.

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΜΟΥ

Ἀγαπημένη μου,

Καλά, ὅλα καλά. Καὶ τὰ χρυσόλογα τοῦ μακα-
 ρίτη τοῦ πατέρα σου πού μοῦ θύμισες μὲ κατα-
 συγκινήσανε. «Μάθε νά ἐποφέρνεις, μάθε νά μὴν ἀ-
 πελπίσεις, μάθε νά μὴ φοβάσαι τὴ μόνωση — γιὰ
 νά καταχτήσεις τὴ ζωή». Καὶ στὸ τρίτο — θυμάσαι;
 — παραπολὺ ἐπέμενε ὁ μακαρίτης. Μᾶς ἔδλεγε συ-
 χνά. «Ὅταν ἔχεις μὴ σωστή ἰδέα στὸ μυαλό σου,
 τράβα μπροστὰ καὶ μὴ φοβάσαι τὴν ἀντίδραση. Θὰ
 μείνεις μόνος στὴν ἀρχή, μὰ καλύτερα, γιὰτὶ ἔτσι θὰ

μπορέσεις νά δουλέψεις ἀνετίωτα. Σὲ λίγο θάρθῃ
 ἕνας νά σταθεῖ πλάι σου ἀπὸ περιέργεια, ἡ περιέρ-
 γεια σιγὰ σιγὰ θὰν τοῦ γίνῃ προσοχή, ἡ προσοχή
 μὲ τὸν καιρὸ θὰν τοῦ μεταμορφωθῇ σὲ ἀγάπη —
 καὶ ἔτσι ἀποχτήσεις τὸν πρώτον συνεργάτη σου. Οἱ ἄλ-
 λοι δὲ θάρρησούνε νάρθουνε, ἡ δυσκολία εἶναι ὅσο
 νάρθῃ ὁ πρῶτος».

Τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν ἐλπίδα, τοὺς δυὸ αὐτοὺς
 μεγάλους στίλους τῆς ζωῆς, ὅσας τὰ δίδασκε πρα-
 χτικὰ καὶ ἔτσι οἰζώνανε πὺδ στέρεα στὴν ψυχὴ σας.
 Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἐρχότανε τὸ βράδι μὲ μουτρα
 κατεβασμένα σὺν σπῆτι, σὺν τάχα τὸν συνέβηκε
 μεγάλο κακό. Τὸν τριγυρίζατε τρομασμένα. «Τὶ ἔ-
 χεις, πατέρα;» — «Τὶ νάχω, παιδιά; μου; Ἀφῆστε
 με καὶ πηγαίνετε νά κοιμηθῆτε;» «Νά κοιμηθοῦ-
 με; Μὰ ἀκόμα δὲ φάγομε! Καὶ πεινάμε!...» —
 «Κι ὅτε θὰ φάμε ἀπόψε. Λεφτὸ δὲν ἔχω...» Καὶ
 τραβούσε στὴν κἀμαρά του. Τραβούσατε καὶ σῆς
 στὴν καμαρούλα σας, μουρμουρίζατε λίγο στὴν ἀρ-
 χή, γκρινιάζατε καὶ ἕστερ' ἀποκοιμώσαστε γλυκὰ
 γλυκὰ. Καὶ τᾶλλο μεσημέρι στὸ τράπεζι, ὅλα τὰ κα-
 λὰ τοῦ Θεοῦ. Φαγὰ πλούσια πλούσια, γλύκισμα,
 πορὶ καὶ τὰ προσωπάκια σας καταχαρούμενα. Κι
 ὁ κατέρας ὅς ἔλεγε:

— Βλέπετε, παιδιά μου! Χτὲς βράδι δὲν εἶχα
 με ὅτε ψωμί, καὶ σήμερον ἔχουμε ὅ,τι θέλει ἡ καρ-
 διά μας. Θὰ βγοῦμε καὶ μὲ τὴν ἄμαξα τὸ ἀπομνη-
 μερο περίπατο, θὰ πᾶμε καὶ στὸ θέατρο τὸ βράδι.
 Τέτλια εἶναι ἡ ζωὴ ἀπὸ ὦρα σὲ ὦρα δὲν ἔξερεις τί
 σοῦ συμβαίνει; καὶ δὲν σὲ βρεῖ τὸ κακό, νά μὴν ἀ-
 πελπίσεις, μὰ ν' ἀρματώνεσαι μὲ κουράγιο καὶ ν'
 ἀντέχεις, δουλεύοντας πάντα τίμια καὶ θαρρετὰ γιὰ
 νά φέρεσαι καὶ τὸ καλό. Ὑστερ' ἀπὸ τὴ νύχτα ἔρχε-
 ται ἡ μέρα καὶ ἕστερ' ἀπὸ τὴ βροχή βγαίνει ὁ ἥλιος.
 Γιατὶ λοιπὸν καὶ ἕστερ' ἀπὸ τὸ κακό νά μὴν ἔρθῃ
 καὶ τὸ καλό; Νά, καλὴ ὦρα τὸ ἴδιο συνέβηκε καὶ σὲ
 μᾶς σήμερον. Ὑπομονὴ καὶ ἐλπίδα, παιδιά μου, καὶ
 ἡ ζωὴ δικιά σας θάβῃ μὰ μέρα».

Καὶ σῆς τὸν ἀκούγετε μὲ δρῶναι τὰ μάτια
 καὶ σὰ προσωπάκια σας ἔλαμπε ὁ ἥλιος τῆς χαρᾶς
 τῆς πλαυᾶς καὶ ἀσυγγνώστης χαρᾶς πού τὴ χαίρουν-
 ται μοναχὰ ὅσοι ξέροντε νά ἐπομένουν καὶ νά ἐπι-
 ζουν.

Κοίταξε, ἀγαπημένη μου, τοὺς χρυσοὺς αὐτοὺς
 σπόρους νὰν τοὺς ρήξεις στὴν ψυχὴ τῆς κορούλας
 σου ἀπὸ τώρα, ὅς εἶναι καὶ μωρουδάκι ἀκόμα, εἴφα
 γούδι καὶ ἀνόητο (καθὼς μοῦ γράφεις) καὶ δίχως

ψυχὴ». Καλὰ τὰ δυὸ πρῶτα, τὰ παροδέχουμαι, μὰ
 γιὰ τὸ τρίτο γελῆσαι, παιδί μου. Ἐχει ψυχούλα καὶ
 αὐτό, τοσηδὰ, μικρούτσικη, σὺν τὴν ψυχούλα ἐνὸς
 μενεξέ, νά ποῦμε, μὰ πάντα ψυχὴ εἶναι — καὶ μὰ
 καὶ ὑπάρχει ψυχὴ καὶ σ' αὐτὸ τὸ φαγούδι. δὲν
 μπορεῖ, θὰ δέχεται καὶ τὸ καλὸ καὶ τὸ κακό, ἀσυ-
 νείδητα πάντα, μὰ καὶ μὲ περισσότερο δρῆ, ἀφοῦ δὲ
 δουλεύει ἀκόμα καθόλου ἡ κρίση γιὰ νά κανονίζει
 τὸ κάθε τι σ' αὐτὴ τὴ ζωομένη μηχανούλα. Ρῆ-
 χνε τῆς λοιπὸν τὸ καλὸ μέσῃ τῆς, ρῆχνε τῆς τὸ ἀλο-
 γάριστο, μ' ἄπλο-οῖα, καὶ μὴ σὲ νοιάζει πάντα
 θὰ μείνῃ μ' ἡς ὅσο τῆς χρειάζεται.

Τῶναιρό σου, μοῦ γράφεις, νά τὴν κάνεις μὴ μέ-
 ρα τέλεια καὶ ἀληθινὴ Ρωμιόπουλα τὴν κορούλα σου.
 Νά τὴν κάνεις. Μὰ γιὰ νὰν τὸ πιτύχῃς αὐτό, παιδί
 μου, ἔχεις μὴ ἄλλη δουλιὰ, ἀπροπαρεσκευαστικὴν,
 νά τὴν ποῦμε. Ἐχεις νά κάνεις τὴν κορούλα σου
 πρῶτα ἈΝΘΡΩΠΟ, μὲ χαρακτῆρα, μὲ θέληση, μὲ
 εὐκαρίνεια καὶ μὲ ὅλες τίς ἀρετῆς, γιὰτὶ μοναχὰ οἱ
 τέτοιοι τέλειοι ἄνθρωποι γίνονται μὰ μέρα, στὴν ὥρα
 τους, καὶ κολοῖ πατριώτες.

Σὲ γλυκοφιλῶ

ἡ μαρνούλα σου

ΗΓΕΡΙΑ

ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Ἡ συνεργασία καὶ ἡ ἀνταγωνισμός, ὅχι ὁ πό-
 λεμος ἀνάμεσα κοινωνικὰς τάξεις ἔφερε τὴν προκοπή.
 Καὶ τόντις ἡ ἐταιρεία πρόκοψε ἰσὲς βαθμὸς ἐπίστε-
 φτο, στὰ 1810 εἶχε, ὅπως εἶδαμε, πὺδ πᾶνω περιου-
 σία 20,000,000 γρ. (τὸ γρῶσι τότες εἶχε ἄξιον 2
 φρ. ἀπάνου κάτου). Ὅλοι πλουτίζανε στὰ Ἀμπε-
 λάκια, ὅλοι ἀγοράζανε χτήματα ἀπὸ τὰ γειτονικά
 μέρη· ἄλλοι καλουργίζανε τὸ μπαμπάκι, ἄλλοι τὸ
 ἐρυθρόδανον· καὶ ὅλοι ἀρχίζανε νά καλοπερινοῦνε. Ὅ-
 λοι μαθαίνανε γράμματα. Στὸ σχολεῖο τοὺς φέρανε
 τοὺς καλῆτερους δασκάλους τῆς ἐποχῆς. Ὁ Κω-
 στάντας, ὁ Κούμας, ὁ Ἀσάνης διδάσκανε στ' Ἀμ-
 πελάκια. Παράδιναν τὰ Ἑλληνικά, φιλοσοφία, μα-
 θηματικά, χυμὰ καὶ φυσικὴ ἕως ξέρανε καὶ ὅσο μπο-
 ρούσανε. Τί ξέρανε ὅμως οἱ δασκάλοι ἐκεῖνοι ἀπὸ
 τοῦ ἐς τίς ἐπιστήμες, μπορούμε νά τὸ καταλάβουμε

*) Ἡ ἐσχ. τοῦ στὸν ἀριθ. 308.

- Φλυαρίες, γιατρέ, φλυαρίες!
- Τοῦ πικρα Στάθη μοναχὰ τὰ γένια θὰ ζού-
 ρισες, ἔ;
- Κατάλαβα πὺς θὰ τὰ χαλάσουμε!
- Θερρῶ πὺς φτάσαμε!...

Μὲ τίς κουβέντες, ἀλήθεια, περῶσαν ὕστερ'
 ἀπ' τὰμπέλια ἕνα δρόμο σκεῖ καὶ ἀνηφορικὸ, πᾶ-
 νω σὲ βουνὸ χαραγμένο, λιγὰκι ἐπικίντυνον τὴ νύ-
 χτα, καὶ στὸ τέλος ἀπαντήσανε τὰ πρῶτα σπῆτια
 τῆς Παλιᾶς Κόρινθος, τῆς δοξαμένης μ' αὐτοῦς,
 πού τότες φορὲς κατατρέχτηκε καὶ ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ
 ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους... ἔτσι περῶν ἡ δόξα! Ποῦνε
 τώρα τὰ μαρμαρένια παλάτια, μὲ τίς πλουμιστὲς
 κολώνες καὶ τὰγάλατα, ποῦνε οἱ ναοί, τὸ θέατρο,
 πὸ κόσμον χαρωπὸ πλημμυρισμένον; ποῦνε τὰ γλύν-
 τια, τὰ τραγούδια καὶ οἱ χοροί, μὲ κοπελλιῆς ἀφρό
 πλαστες, νεραϊδοφιλημένες; Ὅλα γενήκανε στάχνη
 καὶ κορνιζῆς, ὅλα μὴ μόντζα στὴ δόξα τὴν ἀν-
 θρώπιν! Βρωμερὰ στενοσόκακα, χωριατόσπιστα δι-
 χως καμὰ τάξη δῶθε κείθε ριμμένα, φράχτες, χα-
 λάσματα, σωροὶ ἀπὸ κοπριῆς, γεμίζουνε τὸν τόπον
 τῆς πλούσιας καὶ δοξαμένης Κόρινθος. Πού καὶ πού
 κανένα μαγαζάκι, φτωχὸ καὶ κακοροζικό. Ἡ φτώ-
 χια καὶ ἡ γδύμνη φανερώνονται στὸ κάθε σου πᾶ

τημα, στὰ χωριατόπαιδα, πού τρέχουν πῆς ἀπὸ
 τὰμάξι σο, ζητώντας πεντάρες, σὲς γυναῖκες, πού
 θλιβερὲς κάθονται στὸ κατώρι, πλέκοντας καλ-
 τας, ἡ παλαῖδونه μὲ τὰ ζᾶ τους, στυῖς ἄντρες,
 πού ἀμύλητα, χωρίς ζωὴ μέσα τους, γυροῦνε βγ-
 λωντωμένοι ἀπ' τίς δουλιῆς τους ἡ χαζεύουνε στὰ
 μπαλάκια... Πού ἡ χαρωπὴ θωριά τῶ νησιῶ μας
 ἔδω μυρίζει γρουσουζικά, καταστροφή, κατὰρα!
 Ὅ,τι ἀφῆσανε γερὸ οἱ πόλεμοι, καταστρέψαν οἱ σει-
 σμοί... ἔτσι περῶν ἡ δόξα!

Στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ εἶναι μὴ μικρὴ πλατεί-
 α μὲ δυὶ τρία μεγάλα πλατάνια, πού τὴν ἰσκιώνουνε.
 Ἐνὰ μικρὸ καφενεδάκι καὶ ἕνα κρασοπουλιὸ συμα-
 ζεῖουνε καὶ καθε βράδι τοὺς καλῆτερους τοῦ χωριοῦ
 καὶ οἱ πολιτικὲς κουβέντες τελειωμὸ δὲν ἔχουνε! Ἐ-
 καὶ σταμάτησε καὶ ὁ ἄμαξας γιὰ νά βρῇ τὴν ἐπιστά-
 τη τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου. Εἶχε βασιλεψέ-
 πια ὁ ἥλιος καὶ εἶτανε κλειστὰ τὸ Μουσεῖο, μὰ σὰ
 βρῖσκανε τὸν ἐπιστάτη νά τοὺς ἀνοίξῃ, καὶ μὴ μποροῦ-
 σανε νά ἰδοῦνε, στὴν ἀνάγκη φωτίζοντάς το μὲ κε-
 ριὰ. Ὅσο νά βρεθῇ ὁ ἐπιστάτης, βρῆκε καιρὸ ὁ για-
 τρὸς νά πιασῇ κουβέντες μὲ τὸν ταβερνιέρην...

— Δὲ μοῦ λές, κουμπάρε, δῶ κοντὰ εἶναι τὰρ-
 χαῖα σας;

Ὁ κουμπάρος, ἕνας γέρω-κατεργάρης, χαμολέ-
 λωσε καὶ τὸν κοίταξε καλὰ καλὰ, σὺν κάττι κακὸ
 βάνοντα; στὸ νοῦ του...

Δὲν κατάλαβες; νά, βρε ἀδερφέ, οἱ κολῶ-
 νες, τὰ μαρμαρένια, ὅ,τι δίκυλο ἔμειν' ἀπ' τὴν παλιὰ
 Κόρινθον!...

— Μὰ σὰ τίς νά δῆς τὸ Κῆτρο, εἶναι ψηλὸν!
 Για δὲς ἐκεῖ! Κρεμίνεται καὶ πᾶνου. Νᾶνεδῶτε τῶ-
 ρα, πᾶει, νυχτωθήκατε...

— Βρε δὲ τίς τὴν Ἀκροκόρινθον! Ἐδῶ στὸ
 χωρὸ σας θὰ ἰδοῦμε τί ἔχει.

— Νᾶ! Τραβᾶτε λίγο παρῆκει, ὡς τὴ βρύση,
 στρίβετε ζερβὰ καὶ βρῖσκετε τὸ Μουσεῖον, ἕνα κα-
 νούριον μονόπατο σπῆτι, πού κλείσανε μέσα ὅ,τι κα-
 λήτερο βρέθηκε! Μαρμαρένια κεφάλια, χέρια, πόδια,
 ὅσα τίς!... Ἐχει καὶ μαρμαρένιους παλλικαρά-
 δες, ἴσα μ' ἐκεῖ πᾶνου! — μπό, μπό! τρομάρα σὲ
 πιάνει!... Ἐχει καὶ Ἀγία Κωνσταντίνᾳ ἕνα σωρο,
 χρυσὰ καὶ ἀσημένια!

Ὁ ἄμαξας κείνη τὴν στιγμὴ γύρισε τραχύτας.

— Ἀφέντη! τὸνε βρῆκα τὸν ἐπιστάτην... δὲν
 εἶτανε δῶ καὶ πῆγα σπῆτι του... Νᾶτος! πᾶει μπρὸς
 νά μᾶς ἀνοίξῃ τὸ Μουσεῖον!... Τώρα πρέπει νά κα-
 τεβῆτε καὶ νά πᾶμε μὲ τὰ ποδὶα σιγὰ, σιγὰ.....